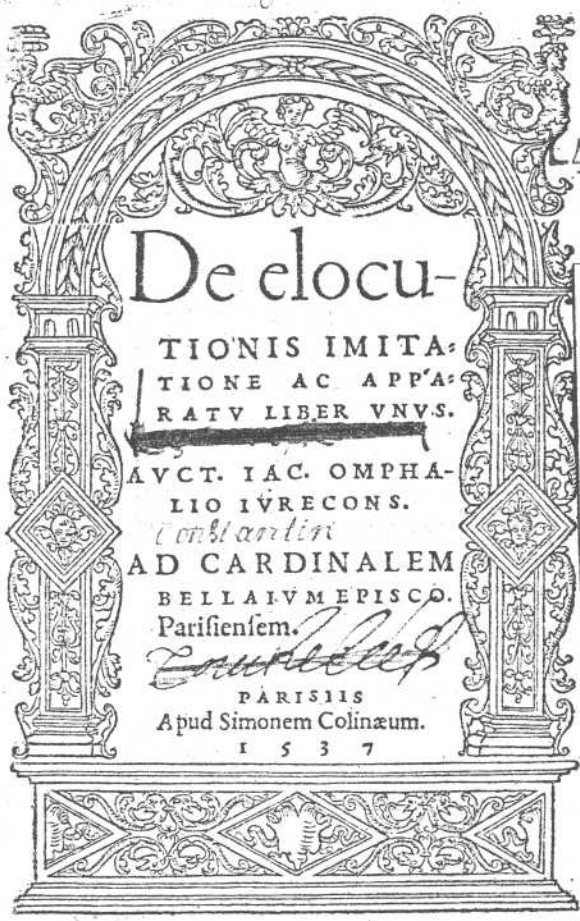

De elocutione

40CAA

De elocu-

TIONIS IMITA-
TIONE AC APPA-
RATV LIBER VNVS.

AUCT. IAC. OMPHA-
LIO IVRECONS.

comblardin
AD CARDINALEM
BELLAI VMEPISCO.
Parisiensem.

Simon Colinaum

PARISIIS
Apud Simonem Colinaum.
1 5 3 7

L 40 CAA

Clinardus N.

Ampliss. viro D.

IO. BELLAIO CARDI-
NALI ET EPISCOPO PARISI-
ENSI, IA. OMPHALIVS IVRIS.
CONSULTVS S. D.

MAGNA quædam
res est, cū ad mul-
titudinis in nos a-
morem cōmouē-
dum, tū verò ad
eas res gerendas,

quarū splēdor omnis atq; amplitu-
do cū Reipublicæ dignitate est cō-
iuncta, animi prudentia excellere.
Vni homini hanc rationis consiliiq;
dignitatem admirabilis naturæ be-
nignitas concessit: eaque maximè à

a. ij.

BL
T
01
cæteris, quæ ad passionē abijci vo-
luit, seiunxit animātibus. Cuius tā-
ta vis est, vt ea instituti, nihil in his
circumscrip̄tis vitę regionibus præ-
ter honestatē, & illam rectè factorū
præclarissimorūmq; in Rempubli-
cam meritorū laudem magnopere
expetamus: in eaque persequenda
nec labore frāgamur, nec rebus de-
bilitemur aduersis. Neque tamē in
hac, qua omnes trahimur, scientiæ
cognitionisq; cupiditate acquiesci-
mus: sed longius etiā, q̄ vitæ nostrę
ratio tam lubrica postulat, de nomi-
nis æternitate spe atq; animo cogi-
tamus. Omnes enim, qui posterita-
tis sensu, excellētūmq; hominum
cogitatione conformati in circun-
fluente laude ac virtute versamur,
sempiternū quiddā, & nulla sæcu-
lorū memoria intermoriturū spe-

ctare videmur: ne si cū vita, cuius
vt exiguū curriculū, sic immensum
glorię spatium natura dedit, nostri
memoriā dimittendā putarem̄us,
nulla pro Republica dimicatio, nul-
la ciuiū defensio, nullū ad verā illā,
grauem ac solidā gloriā consequē-
dam studium adhiberetur. Nūc ve-
rò insidet in animis nostris alta quę
dam prudētię vis, quę nos ad omnē
maximarū rerū cognitionē ducit,
impellitq; omnē vt ingenij vim, o-
mnē curam, animiq; cōmētationē
ad percipendā virtutem & colendā
conferamus: alijs otium & volupta-
tem, nō nobis quæramus: deniq; in
omni vita caueamus, ne animorum
motibus perturbati, eiusmodi quip-
piā agamus, cuius adferri ratio pro-
babilis non possit. Hæc illa est præ-
stans & præpotens animi excelsi &
a.iiij.

BC
BL
T
016

bene à natura cōstituti magnitudo, quæ olim præcipitante Republica, clarissimos viros, ne repentina cōcitæ multitudinis oppressione percussi, ab officij religiōe declinarēt, in graui semper ac perpetua laborantis Reipublicæ propugnatione retinuit. Hæc Themistoclem, virū laudi atq; gloriæ natū, ne vel Miltiadis calamitate, vel Aristidis fuga à rebus præclare gerendis auerterentur, magnū atq; fortem ad omnem periculorū contēptionē fecit. Hæc Mutij Scæuolæ, hæc M. Attilij Reguli rectū ac liberū in patriæ libertate defendenda sensum aduersus infestos sæuiētis fortunæ casus cōfirmavit. Hęc vna efficit, vt vniuersam bene beatēq; viuendi rationē in cōsiliij dignitate, in animi magnitudine, in rerū humanarū contem-

ptione cōstituamus. Nulla est ætas, nullus vitæ cursus, nullus Reipublicæ splendor, qui nō prudētiae regatur magnitudine. Quicquid immensa hæc rerū vniuersitas continet vel laude excellens, vel dignitate admirabile, huius luce illustratur. Vt igitur ex omnibus, quæ quidē homini sūt expetenda, nihil vel præstātius, vel admirabilius hac animi prudētia atq; elatiōe natura nobis tribuit: ita eloquentia cum nullū adhuc lingue atq; cordis dissidiū extaret, essetq; propter eā, quam inter se omnia ingenuarū artiū studia habent, cognitionem, cōmune nomen sapiēter sentiendi & ornatè dicēdi, à maioribus nostris Philosophia semper fuit appellata: & iam inde à cōstituto Romani populi imperio egregias nobis, & vt fortasse pulcher a.iiij.

rimas, si longè præstatiores, quàm
homines opinantur, attulit vtilita-
tes. Complectitur enim suo quasi
ambitu omnem magnarum disci-
plinarum, omnem omniū rerū, quæ
ad vitæ institutionem, quæ ad vir-
tutem, quæ ad Rempublicam per-
tinent, cognitionem & scientiam.
Et hunc nobis honestissimæ digni-
tatis ac gloriæ fructum amplissimū
præbet, quòd eiusmodi quædam ar-
ma suppeditat, quibus vitæ nostræ,
quæ omnibus fortunæ hominūmq;
insidijs est exposita, flexū in perpe-
tua ac æquabili sine vlla dignita-
tis amissione fortuna tenere, ægras
ac laceratas Reipub. partes ample-
cti, eijcere ciuitate audacissimorum
hominum pestem, amplificare lau-
de atq; honoribus optimorū ciuiū
integritatē, mœrētes ac metu debi-

litatos ab angoribus, à metu, à de-
speratiōe abducere, nocētes ac per-
ditos homines vehemēti actiōe p-
sternere, ōnia ad patriæ decus atq;
gloriā referre queamus. Eloquētia
eos, qui hac via ingressi fuissent, in
āplissimo & laudis & dignitatis gra-
du collocauit. Huic vni, constitutis
iā vrbibus, maxima honoris pposi-
ta fuere præmia. Hæc præstâtissimi
homines vberrimis ingenijs & do-
ctrina abūdātes tota vita ob id cre-
do summopere expetendā esse du-
xerūt, quòd ōnes prudentiæ partes
cōprehēdat. Cū enim oratio animi
sit index, qui elegāti, illuminata, &
admirabili dicēdi ratione, quæ cūq;
cogitatiōe cōceperit, explicare, alio-
rūmq; in se volūtates cōuertere po-
test, eū necesse est præstātius quid-
dam, q̄ alios, mente cōplecti: cum

80
BL
T
014

hoc ipso optimo præstantissimóq;
naturæ munere, quo solo bestijs
homines præstât, cæteris egregiè
antecellat. Nihil vtilius largiri ho-
mini diuina puidètia, nihil cõple-
cti mēs humana excellētius, nihil
ex òni rerū pulchritudine præstā-
rius fingi excogitariq; prudēte po-
tuit oratiōe. Itaq; cū magnū sit no-
mē, magnus honos, magna òniū in-
genuarū artiū dignitas, multāq; res
preclare, quibus ciuilibus vitæ ratio sū-
ma oīm cū vtilitate explicari possit,
nulli tamē magis prodesse cūctis re-
bus humanis credūtur, q̄ qui lauda-
bilē eloquētiā ad res gerēdas adferre
queāt. Animaduertit hoc FR AN-
CISCVS Galliarū rex Christia-
nissimus, qui te P O N T. A M-
P L I S S. in turbulētissimis nuper
Reipub. fluctibus, omnibus tēpesta

tibus impēdētibus, vt nauē guber-
nares, saluāmq; ex magna iacta-
tione in portu collocares, iudicio
fenatus, populo approbāte, totius
Galliæ cōsensu summę rerū præfe-
cit: vt is Reip. atq; huic Vrbi propo-
situs videretur, cuius opera, sua cun-
ctis vel in otio dignitas, vel in graui
cõmuniū tēporū cōuersione, vitæ
ac fortunarum salus possit cõstare.
Perspexit enim Princeps prudētis-
simus, excellentes atq; incredibiles
virtutes maximis theatris, quasi or-
bi vniuerso, ī hac rara naturę tuę fœ-
licitate esse ppositas, mirificā vim
iudicij, animū benè ac preclare libe-
ralibus artibus ad gloriā, ad dignitā-
tē, ad Rēpub. capessendā instructū,
eloquētiā ad mirabilē, mirā in omni
laudis genere præstantiā, eam in re-
bus agēdis industriam, nulla vt res,

quæ quidē in hominis sit potestate,
incidere tāta queat, quæ nō tuo re-
gi possit cōsilio, & cōseruari aucto-
ritate. Quæ ex re, cum tibi & apud
eos, quibus crudeli hostiū oppressio
ne afflictiis magno in periculis adiu-
mento, solatio in laboribus, exēplo
virtutū omniū in Reipub. ægris ac
ppè depositis partibus excitandis
fuiſti, & cunctas orbis terrarū gētes
nominis ac laudis cōstituta sit æter-
nitas, tū verò maximè apparet, quā
tā lucē ac gloriæ splēdorē Galliæ at-
tulerint vniuersæ ea, in quibus miri-
ficos pgressus fecisti, eloquētiae stu-
dia cum prudētia coniuncta. **E S T**
E N I M hæc iucunda atq; illustris
cōmuniū literarū vtilitas, q̄ earū cō-
formatio, quoties ad eximiā naturā
accesserit, incredibile vim prudētiae,
cōsiliij, dignitatis in cōmunē pfert

fructū: nec animorū solū incredibi-
les motus ingenijq; celeritatē pdu-
cit, verūetiā florētibus rebus laudē,
afflictiis verò atq; pstratis pfugium
solatiumq; præbet. Sed vt magnū te
atq; excelsum ad omnē laudādarū
rerū excellētiam fatorū benignitas fin-
xit, quæ scilicet voluit ciuiū tē salu-
ti, fortunarū ppugnatiōi, laudi atq;
glorię nasci: ita mirari satis nequeo,
cū ætate & quadā senescētis sæculi
barbaria in veteris eloquētiae pturba-
tionē deuenerimus, potuisse tamen
te in laboriosissima vitæ ratione, in
magnis occupationibus tuis, cū pu-
blicarū rerū pcuracione, tū verò to-
tius regni Gallici gubernacione di-
strictū tantā vim optimarū discipli-
narū cōprehēdere, ad eamq; illā pa-
cis, otij, societatis humanæ **CON-**
CILIATRICEM. ELO-

BL
T
01

Q V E N T I A M adiungere, cuius adūbrationē pleriq; eloquētię studijs ardētes, otio etiā diffluētes, nō dū sunt cōsecuti. Qđ meū de maximis animi tui virtutibus iudiciū, si nō ex ea, cuius mihi aditū fecit singularis ornatissimi viri D. Io. S A B O N I E R cōmēdatio, cōgressione nostra verē rectēque facere possem: tamē in hac mea me sentētia facilē retineret magnus ille ingeniorū iudex Io. A B A N G E S T O, Episcopus & Comes illustrissimus Nouiodunēsis, qui tuas mihi p̄claras animi dotes, quoties de Eloquētię studijs, de communibus literis, de Reip. administratione, de rebus amplectēdis q̄stio incidit, p̄dicare mirabiliter solet. Est enim vir ille, vt ipse scire possis, & eruditi oēs agnoscūt, non solū oī-

bus honoris, familię, dignitatis ornamentis splēdidissimus, verū etiā ingenio diuino, eruditione p̄stabili, scriptiōis mira elegātia: & vt ego qđ iudico, magnū laborātis eloquētię p̄sidiū. Erit fortasse, erit aliquādo dies, quo illud abūdātis ingenij flumē excurret, & ea, q̄ egregiē inchoata, magnam adhuc expectationē excitāt, in lucē p̄feret. Atq; hęc mea p̄stātis virtutis, eruditionis, humanitatis tuę opinio fiduciam mihi attulit, has meas de eloquētię imitatione ac apparatu cōmētationes nomini tuo inscribēdi: p̄pter ea q̄ tu is sis, qui eā eloquētię gloriā, quę sensim ruere ac ferri ī naufragiū nup̄ cœperat, in Gallorū possessionē īferre maximē possis. Hoc enim vnū in toto libro egimus, in hęc rem, quātū in nobis viriū fuit,